

REGISTERBLAD**Datum:** 2000-02-07**OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I SÖDERMANLANDS LÄN****Identitetsnummer:** NRO 04 001**Områdesnamn:** Bråvikenkusten**Kommun:** Nyköping**Kartblad:** Topografiska kartan nr 8H NV, 9H SV**Area:** 6 746 ha, varav 935 ha land och 5 811 ha vatten**Naturgeografisk region:** 23, Skogslandskapet Tiveden-Tylöskogen-Kolmården**Kust/havsregion:** IV Egentliga Östersjön**Regionindelning för sjöar och vattendrag:****Agrara kulturlandskapsregioner:****Landskapsformer:** Sprickdalslandskap**Riksvärde**

Geovetenskap	Flora Fauna	
--------------	----------------	--

Värdeomdöme: Mycket markant förkastning som utgör en av östra Sveriges mest framträdande landformer. Förkastningen är av stort geologiskt och geomorfologiskt intresse. Området är även av stort skyddsvärde från botanisk, zoologisk och friluftslivssynpunkt. Klass I (högsta naturvärde) i länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Huvudkriterier: A, B, C, E**Stödskriterier:** Representativitet, betydelse för flora/fauna, särprägel, märklighet

Förutsättningar för bevarande: Naturvårdshänsyn i skogsbruket. Naturvärdet kan påverkas negativt av: större avverkningar, bebyggelseexploatering, hamnanläggningar, täkter och sprängningsarbeten.

Säkerställande:

Områdets huvuddrag: Bråvikenkusten karaktäriseras av det förkastningsstråk som bildar Kolmårdens södra begränsningslinje och som utgör en av de stora ledlinjerna i det östsvenska sprickdalslandskapet. Denna förkastning som sträcker sig från Vättern till Kungshamn i östra Tunaberg är en överskjutningsförkastning, där den norra sidan skjutits ut över den södra landdelen, som nu bildar Bråviken.

Förkastningslinjens högsta partier utgörs av en rad s.k. klintar och berg bland vilka Näve-
kvarns klint, Parkberget, Sjöskogsberget, Galtviksberget och Gullängsberget är några av de

mer framträdande. Även de stora öarna Mögö och Hargö s.k. horstar, som ligger strax utanför kusten hör genetiskt samman med förkastningsstråket. Bergen utmed Tunabergskusten når på flera ställen en höjd av 50-60 m.ö.h., medan Bråviken strax utanför har ett djup av närmare 60 meter. Språnghöjden uppgår således till 100-120 meter, på några håll mera, vilket gör att denna bildning med dess skiftande morfologiska utformning knappast har någon motsvarighet i södra delen av landet och bör därför i sin helhet karaktäriseras som ett område av riksintresse för den vetenskapliga naturvården.

Berggrunden består till övervägande del av sedimentgnejser och leptiter med inslag av bl.a. urkalksten, malm och den sällsynta bergarten eulysit. Kalkförekomsterna ger tillsammans med det varma och torra lokalklimatet upphov till en örtrik flora, där flera sydliga arter t.ex. murgröna, växer i branterna. Vibberholmen, längst i väster, äger en artrik flora med inslag av krävande lundväxter. I regel är dock kustbergen bevuxna med en gles hållmarkstallskog med vegetationsfattiga branter mot vattnet. Bergen har med sina hyllor och stup betydelse som boplatser för utrotningshotade fågelarter. På nord och ostsluttningarna av bergen finns ännu kvar fragment av gammal granskog med värdefull kryptogamflora. Allmänna signalarter är tallticka, gammelgranslav och kattfotslav. Apollofjärilen, som tidigare varit nästan utrotad men under senare år återhämtat sig, har i bergen mot Bråviken alltid haft ett starkt fäste.

I sydvända raviner och finjordsrika sluttningar påträffas också lövskogslundar där det växer både senvuxen ek och gamla skogslindar. På vissa ädellövträd uppträder vackra exemplar av den ovanliga lunglaven.

Då Bråvikenförkastningen i Tunaberg vetter ut mot havet och den öppna skärgården har förkastningsbranten stor betydelse för landskapsbilden. Bl.a. Gullängsberget som höjer sig närmare 65 m.ö.h. utgör ett "sjömärke" som framträder miltals ut till havs. Gullängsberget kröns av två stora gravrösen från bronsåldern och norr om berget finns särpräglade skeppssättningar.

Området utmed Bråvikenkusten är på grund av sin omväxlande topografi och vegetation och de många utsiktsplatserna längs förkastningsbranten av stor betydelse som friluft- och strövområde. Bland annat är fritidsfisket från strandhällarna mycket omfattande. Sörmlandsleden går längs förkastningsbranten.

Anmärkningar:

Referenser:

- Bråvikengruppen, 1977: Studie av Bråviken och kusten söder om Nyköping. - Länsstyrelsen i Östergötlands län.
- Lundström, I., 1974: Beskrivning till berggrundskartan Nyköping SV. SGU Ser. Af Nr 109
- Lundström, I. och Persson, Ch., 1972: Beskrivning till geologiska kartbladet Nyköping SV. - SGU Ser. Ae Nr 11

